

Euroopan unionin
osarahoittama

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelma

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF)

Pohjois-Karjalan
MAAKUNTALIITTO

Valintaesitys

5.6.2026

Dnro: EURA 2021/906424/09
02 01 01/2026/PKARJALA

Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi

Uudistuminen ja kasvun mahdollisuudet turvealan kosteikkoratkaisuissa

Hakijan virallinen nimi

Itä-Suomen yliopisto

Hakemusnumero

906424

Saapumispäivämäärä

27.03.2026

Alkamispäivämäärä

01.06.2026

Päättymispäivämäärä

31.12.2027

Viranomaisen

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kokouksen päivämäärä

Hakuilmoitus

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton 31.3.2026
päättävä JTF-kehittämisen ja investointihankehaku

Hakuilmoituksen tunnus

POKLII-029

Käsittelijä

Ulla-Riitta Pölönen

Toimintalinja

7 Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi

Erityistavoite

7.1. Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainen siirtymä

Tukimuoto

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan kehittämishanke

Hanke toteutetaan: Yhden toteuttajan hankkeena

Kuvaus hankkeen sisällöstä

Hankkeessa kehitetään uuden kestävä tuotannon ja yrittäjyyden mahdollisuuksia turvealueiden kosteikkoratkaisuissa laajana kokonaisuutena. Hanke tuo esille eri kosteikkoratkaisuja, sisältäen eri kosteikkoviljelymuotoja ja kosteikkojen rakentamiseen ja ennallistamiseen liittyviä toimia ja tuotteita. Hanke luo kosteikkoratkaisujen elävän näyttelyn fyysisessä ympäristössä ja virtuaalisesti, johon aihepiiriin toimijat

voivat sijoittua. Näin muodostetaan uusi kosteikkoratkaisujen ja ratkaisijoiden verkosto, joka luo uutta pohjaa kestäväälle turvealan yrittäjyydelle.

Hanke keskittyy turpeeseen liittyvien elinkeinojen ja yhteisöllisten ajattelutapojen uudistamiseen sekä kuntalaisten osallistamiseen keskustelemaan turvealan uusien kestävien ratkaisujen tarjoamista mahdollisuuksista. Hanke tukee Pohjois-Karjalan turvetuotantokäytöstä poistuvien soiden uutta monikäyttöä ja oikeudenmukaista siirtymää tuottamalla, kokoamalla ja jakamalla tietoa yksityisen ja julkisen päätöksenteon tueksi ja tuomalla soihin välittömästi ja välillisesti liittyvät toimijat ja paikallisyhteisön yhteen keskustelemaan. Hankkeessa korostuvat pienyrittäjyyden uudet mahdollisuudet. Hankkeen tavoitteena on lisätä paikallisten yrittäjien ja muiden toimijoiden tietoisuutta turvemaiden kosteikkoratkaisuihin perustuvista erilaisista käyttövaihtoehdoista sekä vahvistaa vuoropuhelua tutkimuksen, käytännön toimijoiden ja paikallisyhteisöjen välillä.

Hanke rakentaa Kyyrönsuon alueelle kosteikkoratkaisujen elävän näyttelyn, joka toimii turvealueiden kestäväen tuotanto- ja virkistyskäytön ja ympäristöhyötyjen näyttämönä. Elävä näyttely koostuu eri kosteikkoratkaisujen kokonaisuudesta, johon kuuluvat laaja kirjo kosteikkoviljelyyn soveltuvien kasvien koekasvatuksia sekä kosteikkorakenteisiin liittyviä ratkaisuja. Vierailijat ja kosteikkoratkaisuja tuottavat yritykset pääsevät myös esille osana elävää näyttelyä. Näyttely toteutetaan sekä fyysisenä ympäristönä, että virtuaaliympäristönä. Päättävänä on konkretisoida kosteikkoratkaisuihin pohjautuvia elinkeinomahdollisuuksia ja tarjota ideoita yrittäjyyden ja tuotekehityksen käynnistämiseksi. Hanke toteuttaa kävelyhaastatteluja ja yrittäjätapaamisia erityisesti elävän näyttelyn ympäristössä. Lisäksi hanke jalkautuu kyläilta-tyyliin pientapahtumiin, joissa esitellään kosteikkoratkaisujen mahdollisuuksia ja kartoitetaan paikallisten näkemyksiä ja tietotarpeita. Tapaamisilla luodaan yhteyksiä ja verkostoja turvealueiden uusien käyttömuotojen kehittämiseen ja pienyrittäjyyden tukemiseen. Tällä lisätään toimijoiden valmiuksia uuteen liiketoimintaan ja kapasiteettia elpymään turvemaan kestävään hyödyntämiseen. Hankkeen toimenpiteiden seurauksena pienyrittäjien ja muiden sidosryhmien kyky kehittää uutta toimintaa ja nähdä soiden uusia merkityksiä sekä tuottaa uusia tulevaisuuksia vahvistuu.

Hankkeen toimenpiteet

Työpaketti 1: Kosteikkoratkaisut (Ympäristö- ja biotieteiden laitos)

Hanke tuottaa kosteikkoratkaisujen elävän näyttelyn Kontiolahden Kyyrönsuon kosteikolle ja virtuaaliseen ympäristöön. Alueelle perustetaan aiemmin tuotetun rahkasammalten kasvatuspilotin yhteyteen muiden kosteikkoviljelykasvien kasvustojen kosteikkopuutarha, jonka äärellä vierailijat pääsevät konkreettisesti tutustumaan kasveihin ja niiden viljelyn mahdollisuuksiin ja kosteikkorakenteisiin. Kyyrönsuon kosteikon rakenteisiin lisätään uusia koekasvatusaloja ostopalveluna hankitulla kaivinkonetyöllä ja rakennetaan niihin liittyviä kulkusilloja, pitkospuita ja muita rakenteita. Hanke hankkii viljeltävien kosteikkokasvien saatavilla olevia jalostettuja kantoja, joita istutetaan hankkeessa rakennettaville uusille koekasvatusaloille osaksi kosteikkoratkaisujen elävää näyttelyä. Taimituotantoa toteutetaan yliopiston kasvihuonetiloihin perustetussa koelaboratoriossa.

Kosteikkoratkaisujen näyttely toteutetaan myös virtuaalisena versiona, joka pohjautuu 360-asteen kuviin ja niiden kautta avautuviin (Thinglink) tietoisuuksiin: kuva-, ääni- ja videomateriaaleihin, jotka esittelevät eri kosteikkoratkaisuja, niitä kehittäviä hankkeita, tuotteita ja palveluja tarjoavia yrityksiä. Kyyrönsuon kosteikkoalueella on jo kattava rahkasammalten koekasvatuksen pilottilaue, jonka seurantajärjestelmät ja alueella tapahtuva tutkimustyö tukevat uuden hankkeen kosteikkoviljelyalojen perustamista ja seurantaa, joka tämän hankkeen osalta rajoittuu kasvien kasvuolosuhteiden perusseurantaa ja kasvustojen perustamisvaiheen menestymistä. Työpaketti pitää yhteyttä muihin kosteikkoviljelyn hankkeisiin ja kutsuu niitä osallistumaan elävään näyttelyyn sekä osallistuu mahdollisuuksien tarjoutuessa muihin maakunnassa toteutettaviin kosteikkoviljelyn kokeiluihin. Kesällä 2026 on jo toteutumassa yksi yksityismaan kosteikkoviljelyalue, johon suunnitellaan rahkasammalten kasvatusalaa.

Työpaketti esittelee kosteikkoratkaisujen toteutusmahdollisuuksia suoraan potentiaalisille toteuttajille, yrityksille ja yrittäjiksi suuntaaville kansalaisille. Nuorille suunnattu 4H-yrittäjyyden mahdollisuus tuodaan esille erityisenä keinona, johon työpaketti tarjoaa alustavia yritysideoita ja tukea. Tämä linkitetään koulutusyhteistyöhön, jossa 4H-yrittäjyyttä esitellään nuorille, mihin hanke hankkii ostopalveluna Joensuun 4H ry:n tuottamaa sisältöä.

Työpaketti 2: Soiden, turvemaiden ja ennallistamisen toimijakenttä (Historia- ja maantieteidenlaitos)

Hankkeessa tarkastellaan ennallistamistyöhön osallistuvien pienyrittäjien ja muiden käytännön toimijoiden roolia, osaamista ja motivaatiota sekä heidän suhdettaan tutkimustietoon ja ennallistamisen käytännön toteutukseen. Työpaketin tavoitteena on tuottaa konkreettinen verkosto sekä parantaa ymmärrystä siitä, miten kosteikkoratkaisut kytkeytyvät käytännön yrittäjyyteen ja millaisia tiedollisia, osaamiseen liittyviä ja toiminnallisia edellytyksiä alan toimijoilla on. Hanke haastattelee pienyrittäjiä, kuten kosteikkoviljelyn toteuttajia, koneurakoitsijoita ja muita ennallistamistyön toteuttajia, jotta saadaan kokonaiskuva käytännön toteutuksen ja tutkimustiedon välisestä kuilusta sekä toimijoiden käsityksistä ennallistamisesta. Haastatteluissa tarkastellaan myös yrittäjyyteen liittyviä taustatekijöitä ja koettuja osaamistarpeita. Lisäksi kartoitetaan, mistä lähteistä toimijat hakevat tietoa ennallistamisesta, millaiset tekijät motivoivat heitä osallistumaan toimintaan ja millaisia haasteita he työssään kohtaavat. Haastattelut toteutetaan puhelinhaastatteluina sekä kävelyhaastatteluina Kyyrönsuolla. Osallistumista voidaan kannustaa pienellä palkinnolla tai arvonnalla.

Työpaketissa järjestetään lisäksi suonvieritilaisuuksia, sekä muita paikallisia kohtaamisia, jotka kohdennetaan pienyrittäjille. Nämä muut tilaisuudet toteutetaan matalan kynnyksen verkostoitumistapahtumina. Tilaisuuksissa esitellään erilaisia turvemaiden kosteikkoratkaisuja konkreettisella tavalla ja hyödynnetään Kyyrönsuon pilottialuetta. Näin lisätään kohderyhmän tietoisuutta ja innovointia yritystoiminnan mahdollisuuksista turvemaiden kosteikkoratkaisuissa sekä vahvistetaan vuoropuhelua tutkimuksen, käytännön toimijoiden ja paikallisyhteisöjen välillä.

Kosteikkoratkaisujen verkosto toteutetaan toimijakentän tavoittamisen ja tapahtumien kautta. Verkostoon kuulumisesta voidaan jakaa tietoa tietosuoja-/lainsäädännön (GDPR) ja haun rahoitus-/viestintäehdoissa annettujen vaatimusten mukaisesti hankkeen internet-sivuilla, jonne tietoa voidaan linkittää myös suoraan elävän näyttelyn kautta.

Hanketapahtumat: (Ympäristö- ja biotieteiden laitoksen ja Historia- ja maantieteiden laitoksen yhteinen)

Hanke järjestää erityisesti pienyrittäjälle suunnattuja verkostoitumistapahtumia sekä koulutus- ja tiedotustapahtumia, jotka on suunniteltu seuraavasti:

Syksy 2026 Hankkeen avaus ja verkostoitumistilaisuus: Kosteikkoratkaisujen mahdollisuudet

Kevät 2027 Koulutus- ja verkostoitumistilaisuus: Kosteikkoviljelykasvien kasvatuksen pilottialue - suunnittelu, soveltuvat alueet ja tarvittavat rakenteet

Syksy 2027: Koulutus- ja verkostoitumistilaisuus: Kosteikkoratkaisujen uudet ideat ja yhteisötaide

Syksy 2027: Loppuseminaari: Kosteikkoviljelyalueiden liiketoimintamahdollisuudet

Tapahtumat järjestetään Itä-Suomen yliopiston tiloissa ja Kyyrönsuolla tilaisuuden luonteen mukaan. Tapahtumien keskeisenä kohderyhmänä on pienyrittäjät ja niihin kutsutaan laajasti kaikkia kohderyhmien edustajia. Tilaisuudet ovat avoimia kaikille hankkeesta kiinnostuneille. Tapahtumien yhteydessä kerätään kyselytietoa osallistujien kiinnostuksesta kosteikkoratkaisujen toteuttamista kohtaan. Näiden tapahtumien lisäksi järjestetään erikseen suonvieritilaisuuksia, henkilökohtaisia ja pienryhmien vierailuja, joihin tarjotaan jatkuvaa mahdollisuutta hankkeen aikana.

Hankkeessa toteutetaan kosteikkoratkaisujen verkoston yhteisötaidesessio Kyyrönsuolla syksyn 2027 tapahtuman yhteydessä. Yhteisötaide-teos syntyy yhteistyössä taiteilijan ja osallistujaryhmän kanssa, jolloin keskeistä ei ole pelkästään valmis taideteos, vaan prosessi, jossa ihmiset osallistuvat toteutukseen yhdessä taiteilijan kanssa. Taiteilija toimii prosessia ohjaavana fasilitaattorina, mutta sisältö ja merkitykset rakentuvat osallistujien kokemuksista, tarinoista ja näkemyksistä. Taiteilija palkataan ostopalveluna toteuttamaan taideteosta. Yhteisötaide-teos valokuvataan drone-kameroilla Historia- ja maantieteiden laitoksen dronelab:n toimesta ja se jää osaksi elävää näyttelyä.

Hanke toimii myös JTF yhteistyöverkostoissa alueellisesti ja valtakunnallisesti (esim. Hiilestä kiinni kosteikkoryhmä) ja kutsuu muita hankkeita osallistumaan tapahtumiin. Hanke julkaisee yleistajuisia kirjoituksia ja mediatiedotteita. Hanke tiedottaa tapahtumistaan aktiivisesti sosiaalisessa mediassa. Hankkeen viestintää varten laaditaan viestintäsuunnitelma, jota päivitetään säännöllisesti.

Lisätietoja hakemuksesta**Hankkeen toteutusalue****Onko hankkeen toiminta valtakunnallista?**

Ei

Maakunnat

Pohjois-Karjala

Kunnat

Kontiolahti, Joensuu, Ilomantsi, Tohmajärvi, Kitee, Lieksa, Polvijärvi, Rääkkylä

Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä**Kustannusarviota ohjaavat kustannusmallivalinnat**

Kustannusmalli	Flat rate 40 % kehittäminen
Palkkakustannusten ilmoitustapa	Palkkojen yksikkökustannukset

Kustannusarvion tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Hylätyt €
1 Palkkakustannukset	97 213	0	97 213
Flat rate 40 % kehittäminen	38 885	0	
2 Tulot (vähennetään kustannuksista)	0	0	
Nettokustannusarvio yhteensä	136 098	0	

Rahoitussuunnitelman tiivistelmä

	Haetut yhteensä €	Hyväksytyt yhteensä €	Osuus %
1 Haettava EU- ja valtion rahoitus	108 878	0	0
2 Omarahoitus: Muu julkinen rahoitus	27 220	0	0
3 Kuntarahoitus	0	0	0
4 Muu julkinen rahoitus	0	0	0
5 Yksityinen rahoitus	0	0	0
Rahoitussuunnitelma yhteensä	136 098	0	100,00

Rahoittajan arvio hankkeesta

Hakemusta ei esitetä rahoitettavaksi. Hakemuksella kuvatut hankkeen konkreettiset toimenpiteet vastaavat heikosti haun valintaperusteisiin. Kuvattujen konkreettisten toimenpiteiden, kuten perustettavan elävän näyttelyn tai sen virtuaaliversion, ei voida katsoa juurikaan edistävän liiketoiminnan kehittymistä tai jatkumista. Myöskään hankkeessa rakennettava verkosto, laadittavat kartoitukset tai taitelijan vetämä tapahtuma, eivät näyttäydy sellaisina, että niiden voitaisiin katsoa edistävän uudistuvaa liiketoimintaa tai yritysten jatkuvuutta. Hakemuksella

ei ole kuvattu toimia tai keinoa yritysten liiketoiminnan kehittämiseen tai jatkuvuuden turvaamiseen. Esitetyt toimenpiteet eivät myöskään edistä kasvuhakuista ja uutta työllistävää liiketoimintaa eikä niiden voida katsoa juurikaan edistävän pk-yritysten tuotteiden, palveluiden tai tuotantomenetelmien kehittämistä ja kaupallistamista tai uuden teknologian käyttöönottoa.

Hakemus sai erityistavoitekohtaisten valintaperusteiden pisteytyksessä 14 / 34 pistettä, eikä siten voi tulla rahoitetuksi, sillä hakuilmoituksessa kerrotun mukaisesti, kaikkien rahoitettavien hankkeiden tulee saavuttaa vähintään 50 % erityistavoitekohtaisesta maksimipistemäärästä.

Ratkaisun perustelut ja jatkotoimenpiteet

Ottaen huomioon edellä mainitut perusteet ja muut saapuneet hakemukset, hakemusta ei esitetä rahoitettavaksi.

Rahoittaja puoltaa hakemuksen hyväksymistä

Ei